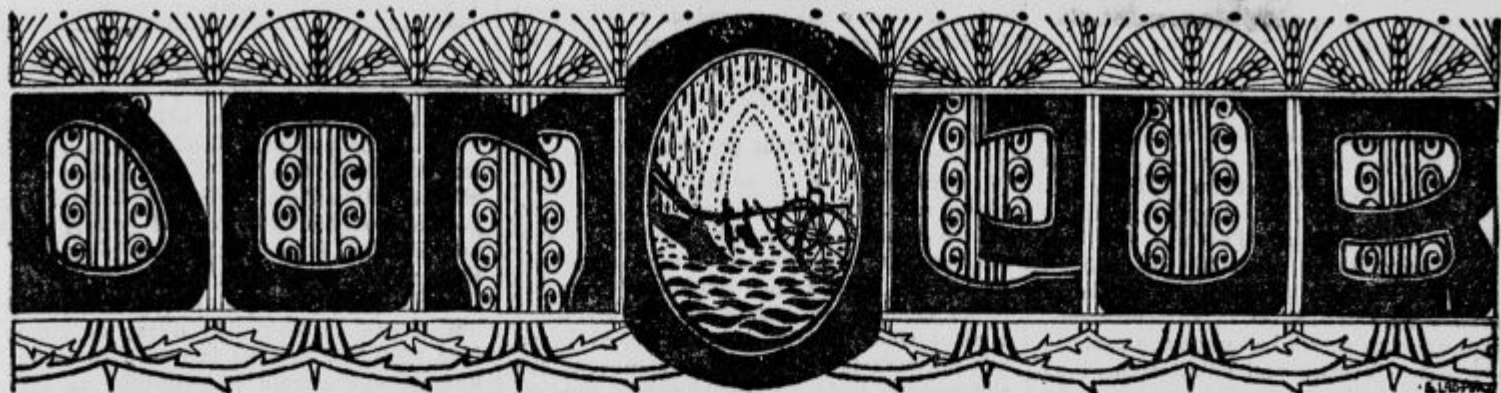

NOVI

Izhaja vsako sredo ob 6 zjutraj. — Cena 38 Din za celo leto.
— Za inozemstvo 60 Din. — Posamezna številka 1 Din. —
V inseratnem delu vsaka drobna vrstica ali nje prostor 10 Din.

GLASILO J. R. Z.

Spisi in dopisi se pošiljajo Uredništvu »Novega Domoljuba«, naročnina, reklamacije in inserati pa Upravištvu »Novega Domoljuba«, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Dr. A. Korošec o sedanji naši politiki.

(Govor načelnika SLS na shodu v Ljubljani dne 12. t. m.)

Žerjavova stranka ne more pozabiti, da je izgubila večino tudi v Ljubljani, kjer so bili liberalci na krmilu neprestano 30 let. Pri zadnjih dveh občinskih volitvah je pa ta stranka propadla in pri državnozbornih volitvah je bil na vso grozo žerjavovcev izvoljen dr. Anton Korošec, načelnik SLS za ljubljanskega narodnega poslanca.

Ce ne gre izlepa, mora pa izgrda, so si mislili žerjavovci in razpustili občinski svet ljubljanski, ki ni bil po njihovi volji in imenovali kar tri gerente. Ti gerenti sedaj gospodarijo v slovenski prestolici v zasmeh veliki večini prebivalstva. Ljubljanci so mislili, da bo nova Pašić-Radičeva vlada vsaj tukaj napravila red in bo razpisala občinske volitve. Toda nič. Ostalo je pri starem.

Iz protesta proti takemu kršenju občinske avtonomije je SLS sklicala v nedeljo 12. t. m. velik shod v veliki dvorani hotela Union v Ljubljani. Na shodu je govoril tudi dr. Ant. Korošec. Zborovalci so načelnika burno pozdravljali in mu neprestano pritrdjevali. Tu prinašamo nekatere najlepše odstavke njegovega govora:

Sporazum.

Dogodki, ki so se pred nedavnim odigrali v naši notranji politiki, se dajo najbolj nazorno predočiti v obliki pravljičice, ki bi se mogla tako-le glasiti:

Nekoč je živel nek gospod, ki je imel zlato uro. Ta gospod je moral napraviti pot skozi velik, gosto zaraščen gozd. In ko je šel skozi ta gozd, tedaj je skočil iz zasede krepak, močan orjak, napadel gospoda z zlato uro, mu nastavil nož na vrat ter mu zaklical: Ali zlato uro ali smrt! Gospod z zlato uro se je silno prestrašil in po kratkem premišljevanju izjavil: Zlato uro! In mu je izročil zlato uro! In sedaj prihaja Stjepan Radić in nam dokazuje: »To je sporazum!« In tudi Nikola Pašić zatrjuje: »Da, da, to je sporazum!« In od mnogih strani prihajajo ljudje in pravijo: »To je sporazum!« (Veselost.)

Radičev »sporazum« je samo kapitulacija, ki našega državnega vprašanja ni rešila.

Da, še več! Mnogi ljudje od drugih plati prihajajo tudi k Slovenski ljudski stranki, predstavljajući volje slovenskega naroda, in jo nagovarjajo: Zakaj ne napravite tudi vi takega sporazuma? Stranka mora biti prožna in se prilagoditi razmeram! In prismojeni ljudje so v svoji bolni domišljiji videli, kako načelnik Slov. ljudske stranke hiti v Evian les Bains, čaka tam ponižno pred vrati Nikola Pašića in mu javlja s prosečim glasom: »Evo zlate ure, evo našega programa, vzemite nas milostno v svojo vlado!«

Slovenska ljudska stranka pa ostane pri poštenih starih vsebini pojmov ter pravi: Kar se je dogodilo s Hrvatsko seljaško stranko, to ni sporazum, to je nasilje in predaja. Mi ostanemo zvesti programu slovenskega naroda! Kdor hoče nas, mora upoštevati naš slovenski program. (Viharno ploskanje.)

SLS ne bo kapitulirala!

Ideja sporazuma ni pokopana. To je naše globoko prepričanje. Radičeva stranka jo je pač zaustavila na njenem zmagoitem pohodu, ubiti pa je ni mogla in ne more, ker se ideje ne dajo ubijati, ako izvirajo iz notranjih ljudskih potreb in razmer, ako so v njegovih srcih in dušah zasidrane. (Tako je!) Zato bi pa bilo tudi napačno, ako bi mi sledili sirenskim glasovom, ki prihajajo na naše uho iz Slovenije in Beograda, da naj sledimo Radičevemu zgledu in se odrečemo svojemu slovenskemu programu. Toda mi bi s tem ne rešili vprašanja sporazuma, pač pa bi uničili svojo stranko. (»Tako je!«) Ako tenkočutno poslušamo sirenske glasove, je našim prijateljem doma in ob Donavi več ležee na tem, kakor pa za samo stvar sporazuma. Toda dokler bo naša stranka uživala zaupanje slovenskega naroda, ne bo nikdar grobokop njegovih potreb in želja. (Burno pritrdjevanje!)

Doba Radičeve vlade — doba kmetiskih rubežni.

Dr. Korošec nato opominja na obljube, ki so jih dajali volivcem radičevci in pri nas pučjevcem in nadaljuje: Davčni vijak, ki se je navijal pod Pribičevičevim sodelovanjem, se

z nemoteno silo nadaljuje tudi pod Radičevim sodelovanjem, ne samo proti obrtniku in trgovcu, ampak proti kmetu, za katerega se je Radičeva stranka v prvi vrsti smatrala za poklicano, da ga rešuje. Nikdar ni birlš tako pogosto trkal na kmetova vrata, kakor v teh par mesecih Radičevega vladanja, nikdar se ni prisilna rubžeen zaradi neplačanih davkov izvajala v tako velikem številu in tako kruto, kakor sedaj, ko sedijo Radičevi zaupniki na ministrskih klopek. Doba Radičeve vlade se lahko imenuje doba kmetiskih rubežni. (Veliko pritrdjevanje.) In kmet ne da bi ne hotel plačati davkov, ampak ne more jih plačati, ker mu je slaba gospodarska in carinska politika zaprla vse glavne vire dohodkov. Isto je pri obrti, trgovini in industriji. Če ne bo prišlo do preokreta, nam preti splošna gospodarska propast. Davčni vijak, to je tisti zmaj, proti kateremu bi se morali boriti tisti slovenski poslanci, ki sedaj iz ne vem katerih interesov podpirajo vlado in se ji podunajo.

V daljnem govoru je povdarjal dr. Korošec, da sedanja vlada ni popravila še prav nobene krivice, ki jo je napravila prejšnja vlada. Krščanski učitelji in drugi državni uslužbenci, ki so bili prestavljeni po volji žerjavovcev še nimajo zadoščenja in mnoge nove udarce je zadal Slovincem Pašić-Radičev režim. Toda zastoj upajo — tako je povdarjal dr. Korošec — če mislijo, da nas bodo s preganjanjem spravili na kolena. Utrudili nas ne bodo.

Zahtevo po zakonodajni samoupravi je dr. Korošec tako-le ponovil:

Leto za letom se napravljajo vlade, ki nazonanjajo, da bomo sedaj in sedaj volili v samouprave, pa vedno se ustrašijo, ali pred volilci ali pa pred zavestjo, da je treba vse samoupravne zakone spremeniti, predno sploh stopijo v življenje. Radić ima tukaj sedaj lepo nalogo, da prepriča svoje zaveznike, da je treba vse te samoupravne zakone uničiti, dati narodom od njih zahtevano avtonomijo, v kateri si bodo ustvarili s lastno sposobnostjo in uredili po lastni volji vse potrebne nižje organizirane samoupravne zajednice. (Tako je!) Mi pa imamo zadoščenje, da so se tudi v tem oziru izpolnila naša prerokovanja.

in da je opravičen naš večni klic: nesposoben birokratičen centralizem je treba odstraniti, pokrajina pa dati z ozirom na njih kulturni, gospodarski in politični zgodovinski razvoj: zakonodajno samoupravno organizacijo! (Bur- no pritrdjevanje!)

Kulturni (verski) boj.

Ni nobenega dvoma in v tem oziru si ne smemo prikrivati resnice: pri nas se izvaja tiho, pa sistematično kulturni boj. Pribeževanje ga je začel, Radić pa ga za Pribe- ževanjem nadaljuje. In celo Pucelj se je s Pre- peluhom vzdignil ter pristavil svoj piskrček tokrat k Radićevemu ognjišču, da bi skuhal tam strup za »klerikalizem«. »Klerikalizem«, to je stara fraza za vse kulturnobojne namene. Radić je v tem oziru vsaj odkritostnejši od Pribeževanja, da je razglasil, kako bo preko starokatoliškega odpadništva pripeljal Hrvate in Slovence v drugo vero. Začeli so v šoli. Iz šole hočejo izgnati križ, molitev in verouk. Znale so odredbe sedanje in prejšnje vlade. Toda slovenski katoliški starši, mislim da smem izjaviti, pa ne pustijo, da se odstranja verouk iz šol, niti ne pustijo, da se zapirajo učiteljska in onemogočujejo zasebne šole ka- toličkih redovnic. (Viharni klic: Ne!) Otroci niso last države (»Tako je!«), ampak last star- šev, katerim se ne more odrekniti vsaj ta pra- vica, da vzgajajo svojo deco, kakor sami spo- znajo po svoji vesti za potrebno. (»Tako je!«) Ta pravica je temeljna pravica roditeljev. Za- to so katoliški starši globoko užaljeni, ako se jim celo v tem oziru skračujejo njihove pra- vice. (»Tako je!«) Minister za prosveto naj bi raje smatral za svojo dolžnost, da odpravi s svojo šolsko politiko sramotno veliki od- stotek tistih, ki še brati ne znajo, kar nas po- nižuje pred celim kulturnim svetom. Katoliški starši pa bodo uporabili vsa zakonita sredstva, da se verouk zopet vrne v šole in da se pusti svobodno življenje zasebnih šol, ki v vsa- kem oziru odgovarjajo zakonskim predpisom. Slovenska ljudska stranka bo v tem boju staršem in cerkvi zvesto stala ob strani!

Za našega škola in duhovnike.

Tudi minister za vere se je pridružil ti- stim, ki hočejo zaustavljati miren razvoj in mirno življenje katoliške cerkve v naši državi. Ne samo, da sploh ne skrbi dovolj za materi- alno stanje duhovnikov, on je pri zadnjem pro- računskem provizoriju kljub odporu od naše strani skratil državno podporo vsem tistim državnim duhovnikom, kateri nimajo 200 hiš v svoji župniji in ki so valed tega materialno najbednejši. S tem je ogrožen obstoj po- sebno vseh gorskih župnij. Organizacija kato- liških župnij je zrasla iz krajevnih potreb ka- toličkega slovenskega in hrvaškega ljudstva. Ni od včeraj, ampak ima svojo stoletno in sto- letno zgodovino za seboj. Zato tudi minister za vere nima pravice rušiti te starodavne, iz ljudskih potreb nastale cerkvene župnijske or- ganizacije. (»Tako je!«) Mi smatramo to kot neprijazen udarec proti katoliški cerkvi.

Sedanji minister je tudi smatral za po- trebno, da se izjavi nezadovoljnim nad vse- stranskim zastopanjem verskih interesov na- šega ljubljanskega knezoškofa dr. Jegliča (»Živio dr. Jeglič!« Ploskanje) ter mu je pri zadnjem sestanku izjavil: »Vi ste črna pika na beli karti naše države!« (»Skandal!« »Sra-

mota!«) Mislim, da dr. Jeglič, eden izmed naj- idealnejših članov našega episkopata, lahko pač molče preide čez to žalitev, ker mu go- tovo zadošča ljubezen in spoštovanje, ki ga uživa med slovenskim narodom. (»Tako je!«) Ministru za vere pa kličemo, naj pazi, kako govori z našimi cerkvenimi dostojanstveniki. (»Tako je!« Ploskanje.)

Vse je ostalo pri starem.

Sedanje na vladi se nahajajoče stranke nimajo niti volje niti sposobnosti, da bi v našo državo spravile red in mir. Mi smo se svoj čas vezali z Radićevo stranko, ne samo ker smo mislili, da si z njimi izvojujemo svojo na- rodno samoupravo, ampak tudi da ustvarimo z njimi vlado ljudske demokracije, ki bi pa bila pravična tudi vsem drugim stanovom. Mi- slili smo, da bodo podpirali kmetско produk- cijo, kmetско organizacijo in kmetско svo- bodo. Sedaj z žalostjo vidimo, da poje pod njimi kmetu najglasnejši eksekutorski boben. Mislili smo, da bodo pravični obrti, trgovini in industriji, sedaj pa vidimo, da slepo služijo samo davkarji in nimajo za naše ljudstvo potrebnega smisla. Upali smo, da se bo, kadar bodo soodločevali v vladi, nehali so- cialno nazadnjaštvo, ki se je uvedlo v naši državi za delavski stan, da se bo delavcu omo- gočila borba za socialno in gospodarsko ravnopravnost, vidimo pa, da ostaja vse pri starem.

Naša železna volja in neomajen cilj.

Kljub vsemu temu se nas ne loteva malo- dušnost. Nasprotno, mi trdno upamo, da bomo z doslednim delovanjem in bojevanjem v do- glednem času gotovo prišli do svojega cilja: to je: dati državi mir, in sicer s tem, da damo vsakemu narodu politično svobodo, dati sta- novom možnost za obstoj, za socialni in gospodarski napredek in razvoj, dati državi finančno politiko, dati narodom visoko splošno kulturo, dati državi tudi verski mir in versko strpljivost.

To je naša želja, naša železna volja (»Tako je!«) in naš cilj! Prepričan sem, da ne bomo na tem pohodu sami, ampak da bo ostal cel slovenski narod še dalje zvesto v našem taboru!

Zborovalci so viharo pritrdili načelniku SLS, nam naj bodo njegove besede v bodrilo in ravnilo pri vsem političnem delu.

SHENANDOAH.

Shenandoah je bila velika ameriška bojna zračna ladja, edina v Ameriki zgra- jena. Nešteto viharjev je prestala, no- beden ji ni nič naredil. Bila je zelo močna. Zadnjič je pa prišla nesreča. Shenandoah — po slovensko »zračna zvezda«, torej zelo pripravno ime — je nastopila pot po Ameriki okoli. Ni bila še daleč, pa je pri- šel vihar, jo je treščil ob tla, vlekel na- prej, jo treščil ob kmečko hišo, jo nesel v gozd in jo nenadoma dvignil visoko v zrak. Tam se je raztrgala v dva dela. En del je padel takoj na tla, ker ni bilo več plina v njem, drugi del se je pa še nekaj časa držal v zraku in se je le polagoma spuščal, ker je imel še nekaj plina v sebi.

POLITIČNI ZAPISKI

p Somišljenikom SLS v Selški dolini. Glede shodov v Selcih in Železnikih se nam je v predzadnjem »Domoljubu« vri- nila neljuba pomota. Shodi v Selcih in Že- leznikih bodo dne 20. t. m. in sicer v Sel- cih po jutranji sv. maši, v Železnikih po- poldne po litanijah. Povsod govori posla- nec Brodar. Dne 6. t. m. so bili shodi v Poljanah in v Gorenji vasi.

Na Mali šmaren je zborovala okr. km. zveza za kamniški okraj na Homcu. Nad 1200 mož in žena iz vseh fara in občin kamniškega okraja je prihitelo na tabor. Manifestacija ljudske volje, ki kljub kri- žem in težavam vztraja v taboru SLS, je bila veličastna. Okrajni poslanec Str- c in, poslanec Franjo Žebot in naš pri- ljubljeni govornik dr. Valentin Rožič so govorili množici o neomajani zvestobi SLS do krščanskega naziranja in avtonomistič- ne ureditve države. Vsa množica je odo- bravala vztrajnost v borbi za naše temelj- ne zahteve in soglasno odobrila resolucije, ki jih prinašamo.

p Resolucije sklenjene na taboru na Homcu dne 8. septembra 1925. 1. Zboro- valci zbrani dne 8. sept. 1925 na ljudskem taboru na Homcu, so uverjeni, da je avto- nomistična ureditev države edini pogoj za miren in srečen gospodarski in kulturni razvoj državljanov. — 2. Zborovalci izra- žajo popolno zaupanje jugoslovanskemu klubu in načelniku g. dr. Korošču ter po- zivljajo načelnika in ves klub, da vztraja na začrtani poti. — 3. Zahtevamo, da smo enakopravni vsi državljani v pravicah in dolžnostih, zlasti zahtevamo, da se davki v celi državi izenačijo ter odpravijo ve- lika neznosljiva bremena, pod katerimi slovenski narod vidno propada. — 4. Ka- toličani in davkoplačevalci odločno od- klanjamo sedanji načrt šolskega zakona, ker je nedemokratičen in ker nasprotuje pravi krščanski vzgoji naše mladine. — 5. Hrvatski demagog in verski odpadnik je na krškem polju, kakor so časopisi po- ročali, najgrše napadel slovensko duhov-

Od posadke, ki je štela 50 mož, je bilo mrtvih 13. Dobro še, da se plin ni vnel; ladija je bila namreč napolnjena s plinom helijem, ki ne gori. Takoj po nesreči so časopisi pisali, da je usoda zračnih ladij v Ameriki zapečatena in da ne bodo gra- diti nobene več. Pa so postali kmalu dru- gih misli. Pregledali so ostanke zrako- plova in so videli, da je imela ladja pre- malo ventilov in da je bilo to vzrok ne- sreče. Število ventilov so pa zato znižali, da so hranili na heliju, ki je izredno drag. Ko so se pomirili, so pa začeli govoriti o nadomestilu za »zračno zvezdo«, in sedaj beremo, da bodo zgradili zračno križarko, ki bo še enkrat tako velika, kot je bila Shenandoah. Od nas zadnjič opisani ZRIII je pa trgovska in potniška ladja.

ščino, ki je vedno stala na braniku za naše verske svetinje. S svojimi klevetami ne more vzeti slovenski nesebični duhovščini ugleda in upliva, ker ji zaupamo. Z ogorčenjem pa obsojamo obrekovanje.

p Radičev napad na škofo. Kmetijski list skuša oprati sebe in svojo stranko očitka, da vse njihovo gibanje in vsa njihova organizacija nima namena koristiti kmetskemu ljudstvu, ampak iztrgati vero iz ljudskih mas in razkristjaniti družbo, kakor je to poslednji cilj vseh takozvanih »svobodomiselnih« strank. Namesto odgovora zapišimo besede, ki jih je govoril sedanjí vodja »samostojnih kmetov« gosp. Radič dne 28. septembra na zborovanju v Krašiču. Takole govori Radič: »Jaz sem vam povedal, da nam popovi politično ne morejo škoditi, ali ne dopuščamo, da nas sramote in da bo pri nas kmalu tako, kakor na Kranjskem, kjer popje vprašujejo žene pri spovedi, kakšne liste čita njen mož oziroma kateri stranki pripada. Ako to ni popovska stranka, ji reče, da ni več njegova žena, to pa na tako prostaški način, da se tu ne more ponoviti. — To je, vidite, največji greh proti Svetemu Duhu, je greh proti vsej naši prosveti in našemu napredku, a mi Hrvati tega ne dopustimo, ker nečemo biti druga Kranjska. Vsaka duša ima svojo ravno pot k Bogu. Po vsako dušo pridejo božji angeli, nikakor pa je ne vodijo v nebesa kaki popovski mešetariji.« Kakšen namen imajo te klevete?

p Puceljev praznik na Bledu je bil letos zelo klavern. Radovedneži so prišli na Bled k živinski razstavi, drugi so prišli gledat Radiča, ki ga je Kmetijski list napovedal. Pa Radiča ni bilo, in tista dva hrvatska govornika, ki sta prišla, bi bila Pucelju večjo uslugo napravila, če bi bila ostala doma. Povedala nista nič pametnega, in kar sta povedala, je bilo tako izročeno, da naši gorenjski kmetje še v gostilni ne govore v takih oblikah, če imajo že tudi malo več cvička pod klobukom. Samostojneži sami so zmajevali z glavami in odkrito priznavali, da je bil letošnji tabor slab.

p G. Jožko Blaž, ki stavlja na posl. Brodarja vprašanja v zadnjem »Kmetiskem listu«, dobi odgovor pri sodišču, da bo enkrat mir pred neresničnim poročanjem o dejanjih SLS.

p Zadnja »Domovina« se takoj v prvih vrsticah zlaže, da so »klerikalci zanikavali ne samo potrebo političnih in kulturnih zvez s Hrvati in Srbi, ampak tudi vzajemnost sodelovanja na gospodarskem polju.« Domovina iz te laži nato naveže cel članek in mimogrede zapiše na račun »klerikalcev« še celo kopico neresnic. Vsak naš kmet pa ve, da klerikalci niso nikdar zanikavali zvez, zlasti ne gospodarskih. Mi hočemo avtonomno ureditev države, nečemo pod belgrajski lonec, ki nam sopsti ne da, svobode hočemo na svoji zemlji, zveze bomo že vstvarili. Ali med ameriškimi Združenimi državami ni nobenih zvez? In švicarski kantoni so obdani s kitajskim zidom, ki so ga naredili »klerikalci« — kajne »Domovina«! — Take laži so vendar malo predebele, da bi jim kdo verjel.

V vsako hišo Domoljuba!

NOVIČAR

d Koledar Kmetske Zveze izide tudi za leto 1926. Naše somišljenike prosimo, naj nato mislijo in ne kupujejo poprej drugih Koledarjev. Zlasti nasprotnih ne sme biti v naših hišah.

d Narodni poslanec Anton Sušnik je stavil danes na ministra za notranje zadeve in na ministra za poljedelstvo sledeče vprašanje: Dne 23. avgusta t. l. je uničila strašna toča v selih Bočje, Banovo, Brezovice, Dolenji Gradšček, Hrastek, Stari grad in Šutenski vrh, občina Križ pri Kostanjevici, okraj Krško v Sloveniji, skoro vse vinograde. Škoda se ceni uradno okrog milijon in pol dinarjev. Ker ljudstvo v teh krajih živi večinoma od vinogradništva in mu je po toči uničen skoro ves vinski pridelek, se nahaja v najtežjem položaju in ne ve, kako se bo v bodočem letu moglo preživljati. Zato Vas vprašam, gospod minister: 1. Ali ste voljni, ker imate v proračunu, kolikor je meni znano, za to potreben kredit, dovoliti takoj težko prizadetemu prebivalstvu kar največjo podporo? 2. Ali hočete ukreniti takoj vse potrebno ter vplivati na gospoda finančnega ministra, da se ljudstvu odpišejo neznošna davčna bremena? — Ljubljana, dne 14. septembra 1925. — Anton Sušnik, narodni poslanec. Podobno vprašanje je stavil gospod poslanec tudi na gospoda finančnega ministra, od katerega zahteva odpis davkov za težko prizadeto občino.

d Poslanec Sušnik je obolel in je moral po nasvetu zdravnikovem za nekaj tednov odpotovati iz Ljubljane v zdravišče.

d Kuluk. Gradbeno ravnateljstvo v Ljubljani je pozvalo vse okrajne cestne odbore, da se zopet upelje kuluk. Kuluk je bil ukinjen vsled prizadevanja Jugoslovanskega kluba, sedaj, ko je g. Pucelj zopet član vladne večine mora seveda kuluk tudi na dan.

d Občinska uprava št. 9 je izšla s sledečo vsebino: Določila domovinskega zakona glede oseb brez domovinstva. Državne takse in občinski uradi; Vprašanja in odgovori: Plesne prireditve v zasebnih hišah dvojna občin. taksa in kaznovanje; Plača in pokojnina dež. cestarjev, Gradnja in vzdrževanje zasebnih potov itd. Občinsko upravo najtopleje pripodamo ne samo občinskim uradom ampak vsem možem in fantom. To je edini slovenski list, ki prinaša zanesljiva navodila v občinskih zadevah.

d Dobrodelna loterija »Dijaškega podpornega društva« nudi 1000 dobitkov v vrednosti 117.250 Din. Med dobitki so zastopane vse stroke in panoge domačega življenja. N. pr. vozila: avto, konj s kočijo, kolo; oprava: 2 postelji, 2 omari, 2 nočni omari, umivalna miza, navadne mize, stoli, fotelji, gugalni stol, pisalna miza, stenske slike, stenski zemljevidi; kuhinja: kuhinjska oprava, posoda, elektr. likalnik.

posnemalnik za mleko, stroj za rezanje mesa, jedilna orodja, Slovenska kuharica itd.; knjige: Vsi Jurčičevi spisi, Z ognjem in mečem, Mladika, Dom in Svet, Slovenec, za vse te tri naročnina plačana eno leto, dalje celoten slov. biografski leksikon, sv. Pismo; poljsko in drugo orodje: slamoreznica ali trijer, travniška brana, poljska brana, železen plug, tehtnica za 100 kg, vrtni stroj, primož, oblji, žage, diamant itd.; ure: salonska stenska, srebrna žepna z verižico, ženska z zapestnico, budilka; obleke: fino blago za moško obleko, jahalne hlače, žemper, volnena odeja, skupine nogavic, čevlji za moške in ženske, sandale itd.; razni aparati: brezžični radio-aparat, aparat za fotografiranje, daljnogled, električen zvonec z baterijo, aparat za britje, elektr. kuhalni aparat, stroj za striženje las, tehtnica za alkohol, barometer, toplomer, itd. Vsega radi obilice ni mogoče naštet. Pa saj je to priča, kako bogato in pestro so sestavljeni dobitki. Srečke stanejo 10 Din in se dobe povsod, lahko se pa naročajo naravnost pri »Dijaškem podpornem društvu v Ljubljani«, Miklošičeva cesta 5. Manjše število se pošilja v kuverti, če se pošlje denar naprej, celi bloki za razprodajo proti naknadnemu obračunu. Prodajalec srečk dobe 10 odstotno provizijo. Za prijavo zadostuje dopisnica z naslovom in sporočilom, koliko srečk želi kdo v razprodajo ali nakup. Segajte pridno po srečkah, ker s tem tudi podpirate naše kat. dijakel!

d Cerkevno odlikovanje. G. Janez Brenc, župnik v Preski, zlatomašnik, je bil imenovan za častnega kanonika ljubljanskega stolnega kapitlja. — Blagemu duhovniku-jubilarnu naše iskrene častitke!

d Birmovanje v dekaniji Žužemberk je preloženo s septembra v oktober in se bo vršilo: V Žužemberku v nedeljo, 4. oktobra, v Ajdovcu v ponedeljek, 5. okt., v Smihelu v torek, 6. oktobra, na Selih pri Šumberku v sredo, 7. oktobra, v Zagradcu v četrtek, 8. oktobra, na Krki v petek, 9. oktobra, v Ambrusu v soboto, 10. okt., v Hinjah v nedeljo, 11. oktobra.

Umrla je v torek dne 15. t. m. dopoldne v starosti 68 let po daljši, zelo mučni bolezni gospa Franciška Banko roj. Kuhar, posestnica žena v Dragomlju, fare Sv. Jakoba ob Savi. Pokojna Bankova mati je bila vzorna žena in mati, marljiva, skrbna gospodinja in velika dobrotnica siromakov. Naj uživa pri Bogu večno plačilo! Pogreb bo v četrtek 17. t. m. ob 9. uri na pokopališče v Št. Pavlu.

S petrolejem se je pofila v Medaničih pri Gaškem Zorka Obradović in se vžgala. Umrla je na opeklinah.

d Pokvarjena mladina v Bosni. V popoljševalnici v Glini se nahaja 16 otrok iz Bosne, v Požegi 7 in v Pahinjskem 6. V državni popoljševalnici v Sarajevu je 150 dečkov, med temi jih je 75 odstotkov iz Sarajeva.

SIROM · DOMOVINE

ST. VID NAD LJUBLJANO.

Po dolgem času je pol. oblast vendarle razpisala volitve, ki se bodo vršile v nedeljo 27. sept. Kakor čujemo, bomo imeli pri volitvah sedem skrajnjic. Vsem je še v živem spominu, kako so demokrate za kratko dobo prišli na krmilo občine, ki pa od njih ne bo imela nikakega dobčka, pač pa veliko zgubo, kakor boste iz naslednjega lahko spoznali. Sontvidčani, ali se še spominjate, s kakšnim obrekovanjem so šli demokrate pri zadnjih občinskih volitvah v volilni boj, češ, odborniki SLS smislijo doizdati s občinskim dežarjem Orlovski (Ljudski) dom in tako na vesitvi večmilijonsko zadolžitev občine. — Dalje: »V ta namen so proti protestu naprednih strank nakazali KJ 96.000 K, kateri aneksek se porablja za sidarske tovarnice v Orlovskem domu. (Letak »gospodarsko-delavske liste na razpolago«) Gospodje demokrate, ali ste sedaj, ko ste na krmilu, že zahtevali nazaj sgoraj imenovani aneksek, ki ga baje pošilja šklerikalni smaj? Vsaj to bi mi od vas, ki vedno vpijete in kričite, kako vam je korist občine pri sreč, pričakovali. Ali ste zgoraj imenovani aneksek že prejeli? Če ga še niste, pohitite, ker sicer bo prepozno! Čudno pa je to, da g. gerent še občinskega denarja, ki je pri posojilnici založen, kljub temu, da je že pri vseh pristojnih in nepristojnih oblasteh na ključko pristikal, do danes ni mogel dvigniti. — Dalje: Če vam je res napredek in vzgoja mladine pri sreč, zakaj se sedaj, ko ste v »penzijske posilni vse klerikale, ki so onemogočili državno meščansko šolo, za isto ne pobrigate in je ne ustanovite?! Nam se zdi, da demokrate vse bolj kot meščanske šole potrebujejo »sokolske šole, kjer bi nemoteno in brez kakakega nadzorstva gospodarili in uničevali šolsko poslopje, katero sme mi davkoplačevalci s svojimi žulji zgradili. Naša šola je sokolski dom, kjer se veča mladina s sokolskim, svobodnim duhom. Človek bi mislil, da se je šolsko dvorišče spremenilo v velikanski bazen, zakaj, če greš v nedeljo popoldne, ko drugi verniki v cerkev hitijo, mimo njega, vidiš na njem mladino, obloženo tako, da bi v resnici bolj spadala v kopališče kot pa na šolsko dvorišče. Pa to zahteva sokolska veča! — Nadalje: Dobrote demokratskega režima so bili deležni tudi naši Orli, ko jim je g. šolski upravitelj Smajdek, ki je prinesel iz Krtine kaj čudne, za št. Vid popolzoma nepriporočljive »manire«, prepovedal uporabo šolske telovadnice, česar se g. gerent pred njegovim prihodom ni upal narediti. Bomo videli, če se bo vse zgodilo po načrtih g. šolskega upravitelja in gerenta! Vedite, g. demokrate, g. veliki šupan je našemu odposlanstvu, ki so je zaradi zapostavljanja naših Orlov pri njen. mudilo, obljubil, da bo naredil v tem oziru pravico. G. veliki šupan, poskrbite, da ne boste ostali samo pri obljubah, ampak da bo vaša beseda postala tudi resnica!

ODKRITJE SPOMINSKE PLOŠČE V ZAVODU SV. STANISLAVA.

V ponedeljek dne 21. septembra se v zavodu sv. Stanislava v St. Vidu nad Ljubljano slovesno odkrije spominska plošča gojencem, ki so padli v svetovni vojni. Točno ob 9. uri bo sprejem prosvetnega g. škola, ki opravi nato v kapeli cerkveno opravilo za padle. Po sv. maši bo v atriju žalna slovesnost s govori, deklaracijami in petjem. Slavnostni govor bo govoril bivši vojni kurat narodni poslanec g. dr. Pr. Kulovec. Po končani slovesnosti bo ustanovni občni zbor društva »Jegličec, zveze bivših gojencev zavoda sv. Stanislava. Zato vljudo vabimo vse bivše gojence, slasti one, katerim nismo mogli poslati posebnih vabil, naj se te domače slovesnosti udeležijo v kar moči velikem številu.

DOBROVA PRI LJUBLJANI.

Izobraževalno društvo na Dobrovi si je kljub velikim zaprekam zgradilo lep Društveni dom. Prva predstava bo v nedeljo, dne 20. oktobra, ob treh popoldne, in sicer se uprizori J. Jalenova drama »Dom« v štirih dejanjih. Ker je drama zajeta iz pristnega domačega kmetkega življenja in so tudi igralci dobro pripravljeni, upamo, da bodo tudi Dobrovčani

z njo zadovoljni. Je pa tudi novi dom, dvorana in oder z moderno električno razsvetljavo, vreden, da si ga vsa do ogle. Vstopnice se bodo dobile v predprodaji pri g. Adamiču in pred predstavo v domu. Na svidenje torej v novem domu v nedeljo!

IZ LOSKE DOLINE.

Tu je pobiral darove za cerkev sv. Frančiška v Šiški neki Anton Medved, bivši poštni poduradnik. Pravice za pobiranje darov ni imel nabene. Prijeli so ga orožniki in oddali sodniji v Lozo. Menda sedaj nekaj časa ne bo pobiral. — 5. avgusta je umrla Neža Ule, stara 97 let, na Goricih hiš. štev. 2. Najstarejša oseba v loški dolini. Naj v miru počiva pri Sv. Stefanu! — Pravijo, da je bivši cerkniški tajnik poneveril precejšnjo svoto, ko je pobiral za grahovski vodovod. Prizadeji se radevedni, kedo bo to svoto nadomestil in plačal?

VOJAŠKE ZADEVE.

Vprašanje: Prvi in tretji brat sta služila polni rok, drugi je stalno nesposoben, četrti sedaj služi polni rok. Ali ima četrti pravico do skrajšane roka? J. L. L.

Odgovor: Četrti brat nima pravice do skrajšane roka, ker nista pred njim dva po vrsti služila polnega roka.

Vprašanje: Imam dva sina. Prvi je bil lani potrjen in služi sedaj polni rok (18 mesecov), drugi je bil pa letos potrjen tudi za 18 mesecov. Jaz (oče) sem služil v bivši Avstriji 8 leta. Ali bi mogel drugi sin doseči skrajšan rok? M. O. R.

Odgovor: Skrajšan bi bila drugemu sinu določila še naborna komisija, če bi ji bil predložil dokaze, da sta služila starejši brat in oče polni rok. Sedaj pa naj vloži prošnjo na komando vojnega okrožja v Ljubljani in ji priloži navedena dokazila.

Odgovor na več vprašanj. Kdo je oproščen vojaške službe? Vojaško službo so oproščeni: 1. stalno nesposobni, 2. začasno nesposobni, če ne postanejo sposobni do dovršenega 25. leta starosti, 3. edini hranitelji nesposobnih rodbin, ki žive ob poljedelskih posestvih ali ob esebnem delu ter plačujejo na leto 20 dinarjev ali manj neposrednega davka. Med nesposobno rodbino štane so štejejo ženske vobče, izmed moških pa oni pod 17 in nad 60 let starosti ali če jih spozna komisija za stalno nesposobne.

K temu pripomnimo, da v slučaju, da so same ženske pri hiši in se prosti za oprostitve rekru, zahtevajo vojaške oblasti tudi dokazilo, da so te nesposobne za delo, kar pa je v preteklosti s zakonom.

Prošnje za oprostitve je vlagati pri pristojnem vojnem okrožju in se mora zlasti predložiti rodbinski list in izkaz o davkih.

Naročite takoj

Koledarček Jugoslovanske kmetke zveze.

Ržena ŽIKA je samo ena!

To ve vsaka gospodinja, ki hoče imeti na mizi okusno, zdravo in redno kavo. Zato zahteva v trgovini le **ŽIKO** v rdečem zavitku.

POZOR pred ponaredbami!

NAZNAMILA

n Slovesna tridnevica na čast Male sv. Tereze bo v Karmelu na Seiu pri Ljubljani v dneh 19., 20. in 21. t. m.

Boštanj na Savi. Tukajšno nanovo ustanovljeno Prostov. gasilno društvo priredi v nedeljo, dne 20. t. m. animirano veselico z zanimivimi sporedom na vrtu g. Slapšaka. Sodeluje radeška godba na pihala. Ker potrebuje novo društvo denarnih sredstev za nabavo orožja, vabimo celo Posavje, da se mnogostevilno udeleži te prireditve. — Odbor.

n Pri Sv. Joštu nad Kranjem bo v nedeljo, 20. septembra, največji letni romarski shod, v čast Zalostne M. B. na svetih stopnjicah. Spovedova je v soboto in v nedeljo. V soboto ob pol 7. uri zv. so litanije M. B. z blagoslovom; v nedeljo sv. bogoslužje ob 6 in 9. Komarji od blizu in daleč iskreno vabljeni.

n Ljudski oder Središče uprizori dne 13. t. m. kot otvoritev letanja igralske sezijske krasno ljudsko žaloigro »Požigalčeva hči« Nje krasna vabina je vredna, da pridejo pogledat tudi okoliščani. Toraj vljudo vabljeni od blizu in daleč.

n Orlovski kroji na prodaj. Vsa pojasnila daje: Julij Schmidt, p. Pištanj.

Veliko loterije z 250 krasnimi in dragocenimi dobčki priredi »Katoliško prosvetno društvo« v Sv. Petru pod Sv. gorami. Zrebanje se vrši 8. decembra t. l. Glavni dobiček je novo, moderno izdelano pohištvo, iz črešnovega lesa, fino politirano, obstoječe iz dveh postelj, 2 nočnih omaric, 1 umivalnika z zrcalom, 1 omare, 1 mize, 4 stolov in krasne slike, cenjeno nad 10.000 dinarjev. Tudi drugi dobčki so razveseljivi, posebno 200 litrov bizeljkega vina, nov šivalni stroj »Singer«, zofa in 4 stoli, cela bala finega platna, moško kolo, kladiva drv, pital prešič, trsna škropilnica itd. Veliko zanimanje vzbuja pri ženicah vreča kave, zaboj »Zlatorog« mila, avileni robci itd. Srečko stanejo samo 5 Din komad. Naročajo se pri »Loterijskemu odboru kat. prosvetnega društva v Sv. Petru pod Sv. gorami«. Naročilo priložite tolikokrat po 5 Din, kolikor srečk želite kupiti. Izžrebane številke bodo objavljene v časopisih. Prijatelji katoliške mladine, ki z nami vred mislite le eno, segajte po srečkah in prigovarjajte drugim, da jih naroče, ker gre, da s čistim dobičkom te loterije zgradimo »Katoliški dom« v Sv. Petru. Z kupovanjem srečk pomorete sebi in nam. Skupna vrednost dobikov znaša nad 50.000 dinarjev. Iščajo se tudi razpečevalci srečk, kateri lahko s prodajo srečk precej zaslužijo.

Svetovno-znane so harmonike

tvrdke FRANC ZECHNER

in si toraj usojam iste priporočati p. n. odjemalcem. Popravila naglo in ceno.

Cenik zastoj.

Franc Zechner, Graz VI., Schönaugasse 33.

GOSPODAR

Sladek sadni sok v sodih.

Naši kmetovalci-sadjarji naprešajo vsako leto na tisoče hektolitrov sadnega mošta. Žal, da vse te ogromne množine sladkega sadnega soka pokipe in se izpremene v sadno vino. Kako prav bi pa prišlo, ko bi imeli vsakdanjo pijačo, pa vsaj za otroke, bolnike ali za kako drugo priliko.

Znano je večini naših čitateljev, da se da sadni ali grozdni sok obvarovati pred kipenjem, ako ga takoj, ko ga vprešamo, napolnimo v steklenice, razgrejemo na 70° C, trdno zamašimo in zamaške še zalijemo s smolo, parafinom ali kako drugo tvarino, ki ne propušta zraka. Toda na ta način je mogoče ohraniti le razmeroma majhno količino soka, ker so steklenice predrage in je delo prezahtavno. V večjih posodah, zlasti v sodih pa doslej ni bilo mogoče za dolj časa shranjevati takih sokov, ker jih nismo mogli imeti na pipi. Takoj, ko bi se bil natočil prvi liter soka iz sode, bi prišel vanj zunanji zrak in z njim kipele glivice, ki bi bile povzročile kipenje.

Švicarjem se je pa po mnogoletnih poizkusih posrečilo, da so premagali vse težkoče in ovire in dandanes je že na tisoče sodčkov pa tudi sodov napolnjenih s sadnim sokom, ki je v njih tako zavarovan, da ne more kipeči, čeprav je mesec in mesec na pipi in se toči kakor vino. V to svrhu je dober vsak močan hrastov sod z železnimi obroči. Da ne propušta zraka skozi les, je dobro, ako ga zunaj prepletkamo z vročim firnežem. Razen sode sta potrebni pa še dve drugi pripravi in sicer posebna pipa, kjer sok točimo iz sode in pa posebna priprava — zračno cedilo v vehi. Pipa je tako narejena, da sok v sodu ne pride pri otekanju v dotiko z zunanjim zrakom. Zračno cedilo pa popolnoma očisti zunanji zrak, ki prihaja skozi veko v sod, ko točimo iz njega sok.

Sadni ali grozdni sok pripravimo na običajni način. Preden ga pa nalijemo v sod, ga moramo kolikor mogoče do čistege precediti (filtrirati) in takoj potem razgreti (sterilizirati) v primernem kotlu na 85° C. Izvrstni za razgrevanje so bakreni žganjarski kotli. Železni ali kositerni kotli niso za to rabo. Takoj iz kotla nalivamo vroč sok v sod, ki ga moramo naliti zaeno prav do vrha. Ko je sod poln, mora imeti sok najmanj še 72° C toplote. Preden začnemo vlivati vroč sok v sod, pričvrstimo v njega prej omenjeno pipo in ga splaknemo z vročo vodo, da se močno razgreje. Ko je do vrha napolnjen z vročim sokom,

ga takoj trdno zamašimo z novim prekuhanim zamaškom iz plutovine. V ta zamašek zavrtamo s posebnim svedrom luknjo, v katero vtaknemo zračno cedilo. Zgornji del cevke tega cedila zatlačimo z razkuženim bombažem (bato), posodico pa nalijemo do polovice z glicerinom. Nazadnje zalijemo vrh zamaška z raztaljenim parafinom, da ne more zrak v sod nikjer drugje, nego skozi zračno cedilo (skozi glicerin in bato).

Na opisani način prirejen sod imamo lahko na pipi mesece in mesece. Sok v njem ne more kipeči (vreti), niti se skisati. Zadnji kozarec tak kakor prvi — tak kakor izpod preše. Ako je sod na hladnem kraju, je pijača tem okusnejša, ker je primerno mrzla.

V Švici je ta najnovejši način ohranjanja sadnega soka že tako razširjen in udomačen, da so ga vpeljali že v gostilne in je že običajna pijača pri raznih mladinskih prireditvah in drugih prilikah. Posamezniki se tudi že pri nas zanimajo za to novost in že tekočo jesen se bo precej hektolitrov sadnega pa tudi grozdnega mošta na ta način obvarovalo pred kipenjem in spravilo v promet.

Morebiti se bo komu zdela vsa ta naprava preveč zamotana in težavna. V resnici je pa jako preprosta, ako imamo le omenjene priprave in nekoliko zmisla ter dobre volje. Komur pa stvar ni dovolj jasna in želi natančnejših pojasnil, naj piše na naslov »Sveta vojska«, Ljubljana, Poljanski nasip 10. Dobil bo natančna navodila in vse priprave, ki so zgoraj omenjene. Kjer bi bilo pa kaj več zanimanja, se bodo priredila pa predavanja s praktičnim razkazovanjem.

Dražilna sredstva.

Že par let sem se v znanstveni kmetijski literaturi piše o poskusih, ki so se uvedli pri rastlinah z različnimi dražilnimi sredstvi, ki baje pospešujejo razvoj predvsem mladih rastlin. Tako so znanstveniki, pred vsemi profesor Popov, dognali, da se rastline mnogo hitreje in bolje razvijajo, če se jih pred setvijo namaka v posebnih kemičnih tekočinah, ki učinkujejo nekako dražilno na rastline. Med takimi raztopinami je posebno magnezijev klorid, po katerem seme hitreje vzkljuje in se rastline močnejše razvijajo. Sicer so nadaljnji preizkusi dognali, da končni uspeh v praksi nikakor ne doseže pričakovanj, ki so se prvotno stavile na stimulacijo, kakar se temu načinu draženja pravi, vendar se preizkusi nadaljujejo in v nekaterih primerih so privedli res do praktične uporabe.

Med drugimi se je ugotovilo, da rane, ki jih dobi kako drevo vsled udarca, odrgnjenja, rezanja itd. hitreje zarastejo, če se jih namaže z magnezijevim kloridom; trtni ključi hitreje in močnejše poženejo korenine, če se jih pred saditvijo namoči v tej razto-

pni. Seme, namočeno v tej snovi, hitreje vzklja itd.

Toda veliko večji pomen ima ta iznajdba v sadjarstvu in vinogradništvu, kar je dokazal prof. dr. Čeh iz Virovice na Češkem. Ta profesor je škropil bolna češpljeva drevesa z 10 odstotno raztopino kajnite, ki vsebuje precej magnezijevega klorida. Po škropljenju s tem sredstvom so se češplje tako krepko razvijale in bogato rodile kakor nikdar prej. Vzrok tej spremembi pa ni bil morda samo v tem, ker so bili s kajnitom pokončani škodljivci, ampak smatrati ga je v dražilni moči, ki jo ima kajnit. Letos se je tudi v Sloveniji v nekaterih krajih napravilo take preizkuse na češpljah, da se dožene, je-li bi se izplačalo to sredstvo stalno uporabljati.

Toda ne samo na sadnem drevju, ampak tudi na trtah se je kajnitovo škropljenje dobro obneslo. Tako je profesor dr. Čeh v svojem vinogradu, ki nikakor ni hotel roditi in je bil redno vsako leto močno napaden po peronospori, s kajnitovo raztopino namazal trtni les zgodaj spomladi in dosegel bujni razvoj mladice in dobro letino grozdja. Prej so bile mladike šibke in kratke, po škropljenju so dosegle do dva metra dolžine. Tudi proti peronospori so bile trte odpornejše, četudi jih je samo enkrat škropil.

Res je, da so to le še poizkusi, toda ti nam dajo vsaj bodrilo za nadaljevanje teh, dokler ne dosežemo takih praktičnih uspehov, da bomo sami uvideli, v koliko se to delo izplača. Saj bi se tako mazanje trt že samo na sebi izplačalo, če bi si morda s tem prihranili enkratno ali celo dvakratno škropljenje proti peronospori in žvepljanje.

Gospodarska obvestila.

DENAR.

g Vrednost denarja 15. t. m. V Curihu se je dinar ustalil na 9.22 centimov. Na domačih borzah so notirale tuje valute kakor sledi: funt sterling 272 Din, dolar 56 Din, nemška marka 13.35 Din, švicarski frank 10.85, avstr. šiling 7.92, franc. frank 2.65 Din, lira 2.29 Din, češka krona 1.66 Din, bolgarski lev 0.39 Din, rumunski lej 0.28; za 10.000 mažarskih kron se je plačevalo 7.92 Din.

g Ponovno znižanje obrestne mere. »Društvo denarnih zavodov Slovenije«, ki sestoji iz bank in večjih denarnih zavodov, je 10. t. m. imelo sejo, v kateri se je sporačunsko z denarnimi zavodi iz Hrvatske sklenilo znižati obrestno mero za vloge. In sicer se določi s 1. oktobrom maksimalna obrestna mera za vezane vloge na 7%, za nevezane pa 5%. S tem sklepom, ki je utemeljen v dejstvu, da imajo vsi večji denarni zavodi preveč denarja na razpolago, ki ga ne morejo dovolj varno naložiti, je naše gospodarsko življenje stopilo v čisto novo fazo. Vendar bi bilo treba znižati obrestno mero tudi za posojila, ki znaša dandanes še vedno okrog 20%, drugače bo izkoriščanje bank ubilo našo industrijo in trgovino.

g Izplačevanje kuponov 7 odst. držav. posojila. Po naredbi finančnega ministra je Generalna Direkcija državnih dolgov stavila Narodni banki v Beogradu na razpo-

Dobro in poceni

se kupuje v manufakturni trgovini

A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mestni trg 10.

Iago 17.5 milijona Din v svrhu izplačanja kuponov 7 odstotnega investicijskega posojila iz leta 1931. Rok izplačevanja je določen na 15. septembra.

ZIVINA.

g Živinski semenj v Mariboru 7. t. m. Prignanih je bilo 6 konj, 7 bikov, 98 volov, 219 krav, 5 telet, skupno 335 komadov. Povprečno se je plačevalo za kg žive teže: debeli voli 8—8.50 Din, poldebili 7.75—8 Din, voli za vprego 7—7.25 Din, debele krave 6.25—6.50 Din, poldebele krave 5 do 6 Din, klavne 4—4.50 Din, molzne in breje 5—7.25 Din, mlada živina 8.25—8.75 Din, teleta 11.50—12 Din; meso: govedina 10—19 Din, teletina 12.50—19 Din, sirova svinjina 12.50—25 Din. Kupčija je bila slaba. Prodanih je bilo 136 komadov, od teh 20 za izvoz v Avstrijo.

g Prašičji sejem v Mariboru 11. t. m. Dogon je znašal 426 prašičev in 3 koze. Povprečne cene so bile: prašiči 5—6 tednov stari 100—125 Din, 7—9 tednov stari 130—145 Din, 3—4 mesece 200—300 Din, 5—7 mesecev 300—350 Din, 8—10 mesecev 400—500 Din, 1 leto stari 625—1150 Din. Za kg žive teže se je plačevalo po 12—14 Din, kg mrve teže 15—17.50 Din. Prignalo se je že precej živali, kupčija se je nekoliko zboljšala, toda prodalo se je vendarle samo 200 komadov.

CENE.

g Tržišče jajc. Blaga je na deželi še dovolj, toda zadržuje se v nadi na boljše cene. Cene se gibljejo med 1.20—1.35 za komad. Na ljubljanskem trgu se na drobno prodaja komad povprečno po 1.50—1.75 Din. Na zunanjih tržiščih je mirno. Dovozi iz Rusije so ogromni, zaradi česar so cene prilično neizpremenjene.

g Tržne cene surovega masla. Združene mlekarne poročajo o tržnih cenah za surovo maslo, ki se plačujejo na tržiščih, ki bi prihajala upoštev za naš izvoz. Tako so cene za 1 kg masla: Ljubljana 50 Din, Dunaj 58 Din, Praga 54 Din, Milan 47 Din, Kempen 50 Din, Berlin 54 Din, Amsterdam 49 Din. Izvoz našega masla bi prišel v poštev samo za avstrijski konzum, vendar za enkrat je to nemogoče, ker je lastna produkcija zelo velika. Tudi prevozni stroški in carina otežujeta izvoz.

g Cene vina v Dalmaciji. Zaloge lankega vina v Dalmaciji so skoro že razprodane. V okraju Split, Šibenik in Benkovac ga je še okoli 14.000 hl, medtem ko so v drugih krajih v zalogi le manjše količine. Cene so sedaj: bela vina 50 Din, slabša 35 do 40 Din, črna za mešanje 25—30 Din, za

g Ljubljanska blagovna borza. Pšenica bačka, na bački postaji 250 Din, pšenica domača v Ljubljani 250 Din, oves slavonski, postavljen v Postojno 185 Din, koruza slavonska, postavljena v Ljubljano 215 Din, otrobi pšenični drobni, postavljeni v Ljubljano 185 Din, laneno seme v Ljubljani 540 Din.

g Lesna borza. Bukove deske neparjene I a postavljene na mejo 900 Din, deske pod mero, na meji, 480 Din, bastings na meji 600 Din, madvieri na meji 580 Din, bukovna drva, postavljena v Zagreb, 22.50 Din.

LETINA.

g Stanje posevkov avgusta t. l. Kmetijsko ministrstvo je izdalo podatke o stanju posevkov v naši kraljevini v prvi polovici avgusta — izvzemši ozimno in jaro žito —. Stanje je smatrati zelo dobro. V nekaterih oblastih je bilo občno stanje celo odlično. Sadje, kolikor ga je, kaže dobro. Peronospora in trna plesnoba (ojdij) sta se v avgustu išrila v mnogo manjši meri, ker je deževje prenehalo. Stanje živine je povoljno. Krme je dovolj, a kužne bolezni so se pojavile le mestoma in bolj poredko.

IZVOZ IN UVOZ.

g Naša trgovinska bilanca. Generalna direkcija carin je objavila podatke o naši trgovinski bilanci za prvo polovico t. l. Iz teh je razvidno, da je bil v tej dobi uvoz večji iz izvoza za 96.5 milijonov papirnatih dinarjev 8.9 milijonov zlatih dinarjev. To dejstvo, da je naša trgovinska bilanca v prvi polovici leta pasivna medtem ko izkazuje za lansko leto znaten pribitek, je splošno zelo presenetil. In to tem bolj, ker je izvoz napra mianskem letu znatno napredoval. V drugem četrtletju je bil uvoz tako velik kakor še v nobenem četrtletju doslej. Ta izreden porast uvoza, in v tem ravno tiči vzrok pasivnosti trg. bilance, se tolmači s sledečimi razlogi: Pred vsem so uvozniki hoeli izkoristiti boljše carinske postavke nego so one uvedene po 20. juniju t. l. Drugi razlog leži v tem, ker so se v drugem četrtletju t. l. uvažale velike količine moke in pšenice iz inozemstva. To pa je moralo slediti dejstvu, ker smo v minulem letu več žita izvozili nego bi ga smeli, vsled tega je nastal primanjkljaj, ki ga je bilo treba kriti. Vzlic temu primanjkljaju se pa računa, da se bo trgovinska bilanca v naslednjih dveh četrtletjih zopet izravnala, ker bo spričo dobre letošnje letine možen obilen izvoz.

g Kaj in odkod uvažamo? Glavni predmeti našega uvoza so sledeči: (Navedbe v milijonih dinarjev in v odstotkih) bombažne tkanine 808.3 (17.6 %), volnene tkanine 250.9 (5.4 %), bombažno predivo 219.0 (4.7 %), izdelani železni predmeti 187.8 (4.1 %), moka vseh vrst žita 184.0 (4.0 %), stroji in aparati 183.7 (4.0 %), premog vseh vrst 144.9 (3.1 %) itd. — Od 4603 milijone, kolikor je znašal uvoz v našo državo prvega polletja t. l., je uvozila Italija 964 milijonov Din ali 21 %, Češkoslovaška 819 milij. Din ali 18 %, Avstrija 794 milij. Din ali 17 %, Anglija 440 milij. Din ali 10 %, Nemčija 421 milij. Din ali 9 %, Madžarska 239 milij. Din ali 5 %, vse ostale države pa okrog

Razno.

g Sadna razstava na Grmu. Letošnji pridelki sadja so v Sloveniji in tudi drugod precej skromni ter se bo sadje, ki je po nekaterih naših dolenskih krajih dobro obrodilo, prav lahko spravilo v denar. 3. in 4. oktobra t. l. se vrši na kmetijski šoli na Grmu sadna razstava, kjer naj dolenski sadjarji razstavijo vzorce sadja, ki ga imajo na prodaj. Sadje se bo razstavilo vloženo v ameriških zabojih po vzorcu sadnega sejma, ki se je vršil lani v Ljubljani. Od vsake sorte sadja, namenjenega za kupčijo, je treba poslati vsaj 25 kg obra-

nega, skrbno spravljene blaga enotno kvalitete; ti vzorci naj pokažejo povprečno kakovost posameznih sadnih sort, ki jih ima dotični posestnik na prodaj. Pozivljajo se torej vsi interesi, da takoj prijavijo ravnatelstvu kmetijske šole na Grmu s katerimi sortami se žele udeležiti razstave in koliko sadja imajo na prodaj. Vzorce sadja je treba poslati na razstavo najkasneje do 1. oktobra. Priporočamo zlasti tistim sadjarjem, ki bivajo blizu Ljubljane ter jim je znan način ameriškega vlaganja, da si sami nabavijo omenjene zaboje pri Sadjarskem in vrtnarskem društvu (Kmetijska družba) ter za razstavo namenjeno sadje pošljejo že v zabojih pravilno vloženo. Opozarjamo naše sadjarje v njih lastnem interesu na to važno prireditve ter vabimo obenem tudi vse kupce, da si pridejo ogledat dolensko sadje.

g Kmetijska šola na Grmu ima za zimski tečaj šolskega leta 1925-26 že dovolj prosilcev in bi bile nadaljne prošnje za tečaj brez uspeha. Pač pa je na razpolago še 10 do 15 mest za celoletno šolo in sicer so to večina brezplačna mesta. Na to opozarjamo naše kmetijske posestnike, da ne zamude ugodne prilike za brezplačno splošno in strokovno izobrazbo svojih sinov. Sprejemni pogoji so bili objavljeni v Kmetovalcu od 15. julija t. l. in drugih časopisih istega meseca. Prošnje se morejo vlagati še do 25. septembra t. l. — Ravnateljstvo.

g Tržišče s hmeljem. Na vseh hmeljskih tržiščih Evrope so cene zadnje tedne zelo poskočile, kar je pa bilo spričo premanjhnega svetovnega pridelka itak pričakovati. V Savinjski dolini se je malo pred obiranjem nakupoval hmelj v predprodaji po približnot 50 Din za kg, a sedaj je dosegel višino okrog 120 Din. Iz tega je razvidno, koliko so naši nepredvidni hmeljarji pri tem izgubili, ko so prežgajali in po nizkih cenah odprodali svoj pridelek. Vzlic stalnim opominom se žal niso ravnali po položaju na zunanjih tržiščih, po statistiki svetovnega pridelka in po svetovni potrebi hmelja pivovarn, kar je vse merodajno za razvoj cen. Po dosedanjih podatkih o letini je gotovo, da letos ne bo krita svetovna potreba pivovarn, vsled tega so cene tako poskočile kakor še nobenkrat po prevratu. Niti pred vojno ni zaznamovali tako visokih cen. Češka izvozna hmeljska družba ceni n. pr. letošnje svetovno hmeljsko letino na največ 975.000 centov po 50 kg, a svetovni konzum hmelja v pivovarnah na 1.100.000 centov. Primanjkljaj torej najmanj na 125.000 centov. Po cenitvi mednarodnega hmeljarskega kongresa v Monakovem je letina še manjša in primanjkljaj večji. Tu leži vzrok dviganja cen. V Nürnbergu n. pr. plačujejo za prvovrstno blago do 560 mark za 50 kg. (V naši veljavi okrog 145 Din za kg). Na Češkem 130—140 Din za kg. V Savinjski dolini pa se cene držijo okrog 120 do 125 dinarjev za kilogram.

Vedno najnovejše

volneno blago za ženske obleke in bluze
A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mestni trg 10.

GOSPODINJA

Varčna gospodinja pere samo z milom
»Gazela«

Naglica.

Gotovo je znana večini naših čitateljic in čitateljev tista povest o Pavlihi in vozniku, ki je dirjal in podil konje po cesti proti mestu, in ki mu je na vprašanje, koliko bo še potreboval do mesta, odgovoril Pavliha, da pol ure, če bo požasi vozil. S tem je hotel slovenski šaljivec le povedati, da naglica nikjer ni dobra. Slovenci poznajo tudi povest v polžu, ki je lezel sedem let do vrha plotu, potem pa je skočil doli, hoteč si skrajšati potovanje za nadaljnjih 7 let, a se je pri tem smrtno pobil. Zato je še v zadnjem vzdihu ugotovil, da: naglica res ni dobra!

Ali pa se iz tega kaj učimo? O pač. To namreč, da moramo pri vsakem delu in opravilu biti previdni, delati moramo s premislekom. Napačno bi bilo, če bi hotel iz povedanega kdo izvajati, da naj opravljamo svoja dela malomarno, lenivo, brez potrebne urnosti in gibčnosti. Nikakore ne! Toda pri vseh delih mora biti izključena zaletavost, nepotrebna mencavost in stopicanje iz kota v kot, letanje tja in sem brez glave, pri vsem tem pa ni storjenega ničesar. Koliko dela bi si lahko prihranila marsikatera gospodinja, če bi si ga znala pravilno razdeliti. Ni mogoče, da bi mogla biti naenkrat v sobi, pred ognjiščem in na dvorišču. Leta sem in tja in porabi samo s tekanjem toliko časa, da bi z njim lahko opravila eno delo. Ker gospodinja po navadi ni sama, ampak ima tudi družino, mora to tudi na navaditi na red. O pravem času vstajati, pospraviti in prezračiti sobe, da ne pride to delo že navskriž s kuhanjem, pranjem, likanjem itd. — Tako se zgodi da ima gospodinja na ognjišču mleko, ona je pa v sobi pri postelji. Ko začuti smrad vsikega mleka, leti v kuhinjo s furijozno naglico, zagrabí za lonec polije mleko po ognjišču in po tleh zraven se pa še pošteno opari. Kaj ji pomaga pri tem naglica, ko pa potroši potem trikrat ali še večkrat toliko časa, predno početi sledove take naglice. Ali pa nese iz jedilne shrambe, kleti itd. polno skledo, hiti in hiti, pa se ji vjame rokav za kljuko od vrat in — tresk, je že vse na tleh. Seveda nobena jeza in godrnjanje ne popravi škode, in zopet je z neprevidno naglico potratenega trikrat toliko časa, nego bi ga bilo treba za izvršitev dela samega, če bi se bilo opravilo s premislekom in z umerjenostjo. Škode pri tem niti ne omenjam. — Če hitiš čez gladka ali zamrznjena tla, kako lahko spodrsneš, padeš in si zlomiš roko in nogo. Umerjena previdnost ti prihrani cele tedne izgubljenega časa, veliko stroškov in zelo občutnih, nepotrebnih bolečin. Pa ni treba misliti, da se vse to morda ne tiče tudi moških gospodajev.

Škrlatinka.

Ena izmed najnevarnejših otroških bolezni je nedvomno škrlatinka. Toda škrlatinka se ne pojavlja samo pri otrocih, nastopa tudi pri odraslih ljudeh. Včasih obolevajo samo otroci, pride pa tudi čas, ko obolevajo otroci in odrasli. Brez dvojbe je škrlatinka nalezljiva bolezen, okuženi oziroma bolan človek pa razširja to bolezen.

Glavni znaki škrlatinke so: vročina, bolečine v grlu in izpuščaji na čelu. Bolezen se prične največkrat nenadoma z bluvanjem. Otrok toži, da ga boli grlo. Če pritisnemo z žličico bolniku jezik navzdol in skozi dobro osvetljena usta pogledamo v grlo, vidimo, da je mali jeziček močno otekel in rdeč in pokrit z umazano-rumenimi pegami. Otečejo tudi žleze na vratu, pod spodnjo čeljustnico. Jezik je v začetku bel, kakor pri vsaki bolezni, pri kateri ima človek vročino. V prihodnjih dneh pa postane močno rdeč.

Drugi dan bolezni se bolniku že izpuste pege po telesu. Te pega imajo obliko malih rdečih pičic in so gosto posajene po telesu, tako da postane koža enakomerno rdeča. Pegi se pojavljajo najprej na vratu, prsih, hrbtu in trebuhu, v dveh dneh pa tudi po rokah in nogah. Dokler se izpuščajo pege, ima bolnik veliko vročino, je vznemirljen, večkrat se mu tudi blede, ko pa se čez tri do štiri dni izpuščaj izgublja, se otrok umiri, bolečina v grlu pojema, otok žlez na vratu splahneva, vročina pojema. Čez šest do sedem dni od početka je bolezen v ugodnih slučajih končana. Sedaj se bolnik lušči po vsej koži, in to traja dva do tri tedne, dokler otrok popolnoma ne okreva.

Tako poteka škrlatinka, če je srednje močna. Pojavlja se pa tudi škrlatinka, ki je mnogo lažja, ko so bolečina in vročina v grlu in izpuščaji po telesu izraženi dosti slabotneje in obča motitev zdravja mnogo manjša. Včasih niti ni izpuščajev, pojavlja se samo vročina in bolečina v grlu. Po drugi strani pa nastopi mnogokrat izredno huda škrlatinka, katera se v nekoliko dneh, celo v nekoliko urah konča s smrtjo. Otroka se loti huda vročina; začne bluvati, blede se mu, srce naglo oslabi; dihanje je težko in kmalu nastopi smrt.

Škrlatinka pa ni samo težka bolezen sama po sebi, nego tudi zaradi svojih hudih in raznovrstnih posledic. Malokatera otroška bolezen ima toliko zapletljajev, kakor ravno škrlatinka. Celotna najlažja škrlatinka je lahko združena z nevarnimi zapletljaji. Izmed teh so najpogostejši: vnetje obsiti, gnojenje v ušesih, oglušnje.

Opisane znake škrlatinke je treba vedeti, da roditelji o pravem času spoznajo bolezen in da takoj pokličejo zdravnika, ki edino more uspešno zdraviti to bolezen. Mislimo pa, da je važneje vedeti,

kako se bolezen prenaša in razširja, da se otroci obvarujejo.

Kal škrlatinke je v grlu in v slini bolnih otrok in v luskinah, ki se pojavljajo na koži, ko okreva od škrlatinke. Odtod se prenaša na zdrave ljudi ter jih okuži na troje načinov.

1. Če prihaja zdrav človek v dotiko z bolnikom.

2. Če prihaja zdrav človek v dotiko s predmeti iz bolnikove okolice, kakor s knjigami, igračkami, perilom itd.

3. Če občejuje domači, ki so v dotiki z zdravimi ljudmi, tako prenesejo kali škrlatinke, če tudi sami niso bolni.

Vsi, bolnik in domači, naj točno izvršujejo zdravnikova navodila, da ne pripravijo še drugih v bolezen.

Vrtnarstvo.

Delo na vrtu začetkom sept. Za zimsko in spomladno uporabo nasejemo špinacio, motovilec, radič, zimsko solato in črni koren. Da ostanejo karfijole lepo bele jih pokrivamo z zelnatimi, kolerabnimi in karfijolnimi listi. Presajamo endivijo, plevmo vrtno gredice in pota. Endivijo, ki je dorasla povezujemo ali pokrivamo z vrečami. Seme salat, ki so dozorele, porežemo, otresemo, zaznamujemo vrsto in spravljamo. Ravnotako dozorelo seme kolerab, pese, petršila rdeče redkvice in še drugih zelenjadnic. Šope drobnjaka razmnožujemo s tem, da jih razdelimo in nasadimo.

Radič ali cikorijski. Radič je solata, ki se ruje, ampak reže lahko celo leto. Ker ima veliko železa v sebi je priporočljiv posebno slabokrvnim. Okusa je nekoliko grenkega, a ta grenkoba je zdrava za želodec. Na vrtno gredo ga nasejemo, za pozno jesen, za zimo in za zgodnjo spomlad v drugi polovici avgusta. Prezimi tudi nepokrit. Izbirčen ni glede zemlje, a v dobri je nežen in sočnat. Imamo pa še druge vrste radič. Ta se naseje spomladi na vrtno gredico. Ko je dovolj velik se presadi kakor druga solata. V jeseni, koncem oktobra, v suhem lepem vremenu ga pobereš iz zemlje in presadiš v temno klet v pesek.

Izšla je

in se dobiva po trgovinah in knjigarnah

»DRUŽINSKA PRATIKA«

s podobo sv. Družine

za leto 1926.

Cena v nadrobni prodaji dinarjev 5.—

Razprodajalci velik popust! Naročila se naslavljaajo na založništvo v Ljubljani. — Zahtevajte cenik!

Največja izbira

vsakovrstnega sukna in hlačevine za moške obleke
A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mestni trg 10.

IZOBRAZBI

Pismo uredniku »Domoljuba«.

»Kmetški list« in slovansko bogoslužje.

Gospod urednik! Jaz »Domoljuba« zelo rad berem, posebno, odkar prinaša pisma za fante in sploh kaj rad pove to in ono nam fantom in možem. Včasih me pa radovednost premaga, da vzamem v roko tudi kak drug časopis, ki ni z »Domoljubom« v zlahti. (Naš birt in trgovec imata polno te robe — menda samo zato, da si z njo tolažita svojo kosmato vest.) No! In tako se mi je zgodilo, da sem zadnjič bral »Kmetški list«, in sicer oni člančič, kjer se ta last močno vsaja za slovansko bogoslužje. Ali je to bogoslužje na mestu ali ne, o tem seveda jaz kot kmečki fant nisem poklican, da bi sodil. Ravno tako pa tudi niso, po moji sodbi, poklicani uredniki »Kmetškega lista«. Saj pravi isti list, da bo duhovne v njih verskih zadevah pustil čisto na miru in se ne bo vtikal v take stvari, ki so z vero in cerkvenim življenjem v zvezi. Bogoslužni jezik je pa gotovo cerkvena zadeva. In to je ravno, kar hočem poudariti: velika nedoslednost teh listov, na eni strani pravijo, da niso zoper Cerkev, na drugi strani pa stikajo za vsem, kar bi kolikaj moglo postaviti našo sv. Cerkev v napačno luč.

Zedinjenje.

Podobno mi priča ono pisanje za zedinjenje nas Slovencev s Hrvati in Srbi tudi v verskem oziru. Če se nekaj zedini, mora imeti po moji skromni sodbi neko trdno podlago, na katero se naslanja. Tako zedinjuje vse naše telesne ude glava. Tako zedinjujeta družino oče in mati. Tako zedinjuje otroke v šoli učitelj. Kdo pa nas bo zedinjeval v verskem oziru? Ali kralj? Radi ga že imamo, ker je našega slovanskega rodu, ampak vsi kralji so samo od danes do jutri. (Ravno »Kmetški list« in prejšnji »Republikanec« tako rada poročata, koliko kraljev in cesarjev je izginilo ravno v zadnjih desetih letih s površja zemlje in kako malo so priljubljeni, ker dobivajo tako velike plače.) Zediniti nas more v verskem oziru le eden, ki se ga oklepajo tudi drugi narodi in to je rimski papež. On je nad vsemi stranikami in nad vsemi narodi in kot tak more biti vsem enako pravičen. Zato ne delajo po moji sodbi prav ravno taki listi kot je »Kmetški list«, ki na eni strani poudarja versko misel, da se na drugi strani tako radi zaletavajo zoper papeža. Nasprotno: Cel našim bratom Srbom bi morali kazati, kako more ravno papež biti naše središče, ki je središče vseh narodov, če hočemo, da bomo edini med seboj. Če se prav spominjam iz krščanskega nauka, je bil odpadnik Martin Luter, prvi, ki se je začel zaletavati v papeža z vso silo in od takrat so si postali narodi med seboj vedno bolj tuji.

Gospodarske nadloge.

Tretje, kar mi hodi na misel, ko Vam pišem, gospod urednik, je to, da opazam tako v naših kakor v nasprotnih časopisih, da se kmet vedno bolj pritožuje, da se mu cene določujejo, po čem sme prodajati svoje pridelke, med tem, ko se trgovce pusti več ali manj na miru. Tukaj se mi pa zdi, da smo kmetje tudi sami precej krivi. Marsikod imamo namreč že ustanovljene nabavne in prodajalne zadruge, drugod jih pa še nimajo. Če bi jih pa povsod imeli, bi pa lahko tudi cene povsod določevali. Saj bi ne bili navezani na trgovce, ampak sami nase. Kdo pa namreč določuje cene? Če sem prav poučen iz časopisov in iz tega, kar sem bral, delajo to večinoma borze in banke, pri katerih so največkrat zraven tudi Judje. Tam se ustvarja cena prodaji in kupčiji zlasti še potom judovskega časopisa, ki ne pozna nobene vesti in tako zasituplja tudi krščanske trgovce in jih pravzaprav sili, da morajo delati proti božjim in cerkvenim postavam tudi v trgovini. Če bi pa krščanski kmetje se združili v skupno prodajo in skupen nakup svojih potrebščin, bi z združenimi močmi prisilili nekrščanske trgovce, da se držijo v kupčiji krščanskih cen in bi bilo bolje. Sploh moramo reči, da bi tudi takih zadrug ne bilo treba, če bi imeli v resnici krščanske trgovce. Zato take zadruge niso nasprotna v resnici krščanskim trgovcem, ki se držijo Kristusovih načel in s tem pravih cen; zadruge so le zoper oni judovski, dobičkaželni duh, ki ga naši Cerkvi odtujeni trgovci zajemajo iz Cerkvi sovražnega časopisja.

Moj nasvet.

Zato kmetje stopimo skupaj v zadruge, da prisilimo nekrščanske trgovce, da bodo krščansko mislili, krščansko živeli, pa tudi prodajali blago po krščanskih cenah! Prav zato sem še posebej mnenja, da nobeden nas ne hodi v trgovine, gostilne in obrti, kjer plačujejo in vzdržujejo protikrščanske, več ali manj judovske liste, četudi so pisani v našem domačem jeziku.

Želim, gospod urednik, da objavite te vrstice, da se morda še od drugod oglasi kak fant ali mož v tem oziru, zato se podpisem s polnim imenom.

Tomaž Podbevšek,
kmečki fant.

Ia. Amerika

so imenuje fina rujava kotenina, izdelana iz najboljšega ameriškega bombaža. — Po trikratnem pranju postane snežno bela. V zalogi pri

A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mestni trg 10.

ZA NANEČEK

PREBIVALSTVO ZEDINJENIH DRŽAV

v Ameriki je znašalo 1. januarja 1925 114.311.000 ljudi. Priraslo je leta 1924, 1.627.000 ljudi, od teh 315.000 potom priseljavanja. Rojstev je bilo 2.645.000, umrlo pa 1.333.000. V zadnjih petih letih je bilo razmerje rojstev in smrtnih slučajev kakor 2 proti 1: to se pravi, na dve rojstvi je prišel en smrti slučaj. Od leta 1911 je število smrtnih slučajev kljub višjemu številu prebivalstva, skoraj vedno isto, dočim se je število rojstev pomnožilo za 11 odstotkov.

PRIJAZNA CESARICA.

V Predsobi svetovnoznane zdravniške Metzgerja v Amsterdamu na Holandskem je čakalo veliko pacientov. Slabo oblečena ženska je potožila neki fino oblečeni dami: »Oh, to čakanje. Ali imate Vi tudi majhnega otroka doma?« — »Ne.« — »Jaz pridem ravno od družine, kjer pospravljam, potem moram domov, moram otroka dobiti in obleči, stanovanje pospraviti in kuhati.« — »Meni naredijo vse to moji ljudje.« — »Ja, kuhati pa morate vendarle sami?« — »Tudi ne; jaz obedujem v hotelu.« — »No, če pa res nimate nobenega dela, pa lahko Vaše mesto meni odstopite, da bom prišla prej na vrsto.« — »Zakaj pa nel Z veseljem. Kar sem stopite.« Prijazna gospa je bila nekdanja avstrijska cesarica Elizabeta.

FORDOVO BRODOVJE.

Ameriški »avtomobilni kraj« Henry Ford izdeluje vse, kar rabi za avtomobile, sam. Tudi ves material si nabavi sam in mu ni treba prav nič kupiti od tujih tvrdk. Ima svoje gozde, svoje premogovnike, svoje železne rudnike, svoje pokrajine za pridelovanje kavčuka, svoje železnice za dovažanje blaga itd. Zaposlenih ima okoli 100.000 delavcev. Znan je posebno še zato, ker vodi svoje račune javno in prepusti polovico dobička delavcem. Zato ni čudno, če se vse gnete v njegove tovarne. Je pa tam zelo strogo, delavci sami nadzorujejo vse, in če kakšen delavec zanemari svojo dolžnost, ga sami brezpogojno izključijo. Zato so pa Fordove tovarne tudi res vzorne. Sedaj je ustanovil Ford tovarne tudi v Evropi, in da mu ni treba plačevati tujim družbam drage prevoznine, si je nabavil svoje lastno brodovje. S tem se bodo avtomobili v Evropi seveda zelo pocenili in to bo slednjič vsej splošnosti koristilo. Te dni je šla prva njegova ladja iz Amerike v Evropo, peljala je nadomestne avtomobilne dele na Francosko, v Belgijo in na Dansko; imo ji je »Henry Ford«. Fordovi avtomobili so zgrajeni namreč vsi po enem kopitu in je zato prav lahko avtomobil popraviti. Kamor prideš, povsod dobiš take nadomestne dele, ki pridejo prav na vsak avtomobil. Lahko rečemo, da je Ford med največjimi dobrotniki človeštva.

Fantovski večeri v pismih.

Fantovski večeri v pismih.

XX.

Dragi naši fantje!

V svojem zadnjem pismu sem Vam naštel nekaj največjih vrlin orlovske organizacije, vendar je bilo v pismu tudi nekaj slankov, ki niso bili zapisani v samem solničnem navdušenju. Hočeš nočeš sem moral priznati, da se tu ali tam na orlovski prireditvi zgodi kaj takega, kar ni da bi se brez pomisleka hvalilo.

Seveda ni tega kriva organizacija, temveč posamezniki, ki nočejo prav razumeti truda in napora organizacije za resnično vzgojo mladine, ali so pa sami tako nevezgajeni, da strežejo povsod le svojim živim nagonom, plemenito stremiljenje jim je pa španska vas. Kdor taka prekoračenja orlovskih pravil in postav piše na rovaš organizacije, ji dela veliko krivico, pa naj se stori to nalašč ali pa nehote.

Zapisal sem, da sem v zadnjem pismu naštel nekaj največjih vrlin orlovsk organizacije. Vendar moram tu samega sebe popraviti. Ne, največje vrline orlovsk organizacije še nisem povedal, to sem spoznal zadnjič, ko sem slučajno dobil v roke list »Orlovski vaditelj« in sicer letošnjo julijsko številko.

Silno sem bil vesel, ko sem na strani 56. bral naslov: Orlovski kritik. Pod tem naslovom se je brala silno resna in trezno premišljena kritika nekega okrožnega orlovskega nastopa. Mnoge napake so naštele, veliko pogreškov je pograničih — človek, ki površno sodi, bi dejal, da se iz tega razvidi, kako na slabih nogah stoji orlovska disciplina, orlovski

red in orlovska organizacija sploh, toda jaz zapišem še enkrat, da že dolgo nisem bil tako vesel orlovsk organizacije kot tistikrat. Zakaj?

Pomislite, moji dragi braveli! Fantje in dekleta, ki so na tisti okrožni prireditvi nastopili in pri njej sodelovali, so imeli pred prireditvijo mnogo truda. Žrtvovali so čas, denar in še marsikaj. Prenašali so vročino dneva in so premagovali utrujenost, ki jih je vabila v senco?, po svojih močeh so se gotovo do malega vsi potrudili, da bi delali svojemu orlovskemu imenu čast.

Nazadnje pa dobe v roke svoj list, ki ga plačajo s svojim denarjem, odpro stran 56. — in glej ga šmenta, tu je skoraj sama graja, s hvalo ta orlovski kritik silno skopari, kar kratkoma molči o vsem, kar je bilo pohvale vrednega... In da je bilo, vedo tisti, ki so bili zraven, ki so videli in bili veseli in zadovoljni in so še navdušeno ploskali zraven. Ta presneti kritik pa iztika za samimi malenkostmi, napravlja iz komarja slona in ga pobija z debelim kamenjem. Kaj bodo na to rekli sotrudniki na tisti prireditvi, naročniki in braveli Orlovskega vaditelja...?

Kaj so rekli? Veseli so bili in hvaležni, da jih je opozoril na take reči. To-liko so že vzgojeni, da vedo: Vsaka reč sestoji iz samih malenkosti in kdor komarjev ne opazi, mu tudi sloni kmalu uha-jajo. Nobeden ni bil hud na svoj list in najmanj je prišlo komu na misel, da oi odpovedal naročnino. Fantje se zavedajo, da je samo kritika nujno potrebna reč, če hočeš priti kam naprej. Kadar je kdo tako zaslepljen, da je hud na opomine in opozorila najboljšega prijatelja, takrat moraš napraviti križ čez upanje, da se bo poboljšal...

Zato pravim: To se ti zdi največja vrline orlovsk organizacije, da je v njej, to se pravi v njenih vrstah tako živ smisel za samokritiko, to se pravi, da se orlovsko članstvo tako rado ogleduje v svojem lastnem ogledalu. Dokler bo ta duh živel v teh vrstah, je ni sile, ki bi zaustavila — ne rečem: delo — temveč stano-vitno in očitno napredovanje orlovsk organizacije, orlovsk misli in dela med našo mladino.

To je tisto, dragi moji fantje! Čeprav vidim sam včasih ali slišim od drugih, da se je tu ali tam o priliki orlovskga nastopa zgodilo kaj nerodnega, nič se ne ustrašim, ker vem: da je telo orlovstva v sebi samem tako zdravo in krepko, da bo znalo hitro izločiti vse strupene bacile, ki so se morda od zunaj vanje vtihotapile — pred temi pa ni varno na tem svetu nobeno še tako zavarovano telo.

Zato naj živi Orlovski kritik v »Vaditelju«, naj še dolgo lika in pili umet-nino, ki se imenuje orlovsko delo, da bo čimprej sijala v vsej svoji lepoti vsem našim fantom, katere zopet prav lepo pozdravlja njihov iskreni prijatelj

Bog živil

star fant.

Fletilko sprejemem za vsa dela na stroj št. 8. Služba stalna, hrava in stanovanje v hiši. - Naslov v upravi »Domoljuba« pod št. 6094.

Pri nakupu zimskih potrebščin se vam toplo pri-poroča splošno znana, domača in solidna trdka

Logar & Kalan v Kranju
na Glavnem trgu.

Najnovejšo volneno blago za moške in ženske obleke in pliš za plašče, barhanti za obleke in perilo, zimske rjuhe, oksforti itd. Blago iz prvih čeških tovarn. Na veliko in malo.

Dr. Ivan Pregelj.

Božji mlini.

Tri leta pozneje pa so poročali evropejski listi o neki silni novi skladbi. Glasbenik je bil slepec in take pesmi kot je bila njegova simfonija »Sreča slepih ljudi,« ni dotedaj čul še nihče. »Muzika nebes« so jo nazvali. Mali Edvard je tole občutil, ko je ustvarjal: »Neskončna je lepota božjega stvarstva, neba in mezd in solna in lune v pomladnih nočeh. Lepi so viharji v svoji jezi, lepa je gluha zimska noč. Pa kaj je veličje vsega ustvarjenega v primeri z lepoto Neustvarjenega, Njega, ki je vir vse lepote, čisti duh. Oči ni videlo, uho ni slišalo. Aleluja!«

»Kaj me milujete, da sem nesrečen, ker sem slep? Zares, velik dar so oči, a najvišje niso. Ne vidim svetla, nimam sinjine neba, ne jeze bliskov, ne borbe valov. Imam pa dušo, ki vidi jasneje kot vidijo oči.«

»Vidim, kakor videči ne vidi. Najlepše kar vidim,

je obraz moje matere. Moje matere obraz je lepši kot so lilije in gartrože, moje matere oči so svetlejše kot zvezde, moje matere slika je pesem, ki je nikoli izpel ne bom. Aleluja!«

»Saj ste čuli o ptici, ki so ji iztaknili oči, da bi pela. Pomilujte ptico, mene ne pomilujte. Mene blagrujte. Moja slepota ni temna, moja slepota je sreča. Jaz vidim! Bogu stvarniku čast in hvala, da mi je vzel oči, a mi dal videti vse najlepše, Neustvarjeno.«

»Vidim, vidim, vidim. Aleluja!«

...

To je zgodba o očeh, bridka ko pelin in sladka kot usmiljenje nebes. Dvajset let pred strašno svetovno vojno se je dogodila. Mimo vojske še ni pozabljena. Pa, ali bo odprla oči tisočem in milijonom, ki menijo, da vidijo, pa so slepi in ne vedo, da ga ni videnja ne vedenja nego v Bogu in spolnjevanju Njegove postave, ki je Pot, Resnica in Življenje...

Bog, stvarnik zemlje in neba in naših nesmrtnih duš! Daj da bi že videli, daj, da bi videli vsi, vsi, vsi!

Volikanska letala za promet med Evropo in Ameriko. Nemška trdka Jankers bo začela graditi aeroplane, v katerih se bo lahko peljalo 40 do 100 oseb. Namenjeni bodo zlasti za promet med Evropo in Ameriko čez Atlantski ocean. V notranjosti bodo prostori za obednice, spalnice in za navadne sobe. Uporabljali ne bodo več ben-eina, temveč kar neraz-čiščeni naravni petrolej, kar bo seveda veliko co-nejšje.

Oblagodarjen oče. Ne-ki nemški slikar, 50 let star, je drugič oženjen. Pred mesecem se mu je rodil 27. otrok; 19 otrok je imela prva žena, 8 druga, dosedaj. 16 otrok še živi.

Po zelo znižanih cenah

dobite blago za obleke, kotenino, narejene obleke, čajgaste blače, srajce, kravate, nogavice, rute itd. pri

F. ČEŠNOVAR — Ljubljana

Stari trg šte. 16.

NE ZAMUDITE!

NE ZAMUDITE!

Excella

najboljši in vendar najcenejši stroj za rodbino in obrt.

Nadomestni deli za vse stroje.

J. Gorec, Ljubljana,
Palača Ljubljanske kreditne banke

Najboljša kolesa najceneje.

Vsakovratne dele in opremo.

Pri nakupu

mafnuakturnega blaga

na debelo in na drobno se obračajte le na

Oblačilnico v Ljubljani

Miklošičeva cesta 7.

Postreženi boste s prvovrst. blagom po nizki ceni.

TRI trikrat izdatnejša od mila in vseh pralnih praškov.

Čudovito čisti:
tla
parkete
linolej

lesene izdelke, kovinske predmete, stekleno posodo, porcelan - lončeno posodo, marmor - steklene plošče, zrcala-kristale.

TVORNICE - ZLATOROG - MARIBOR

TRI za namakanje
Zlatozeleno terpenino milo za pranje

Ako hočete štediti svoje perilo, tedaj uporabljajte pri pranju samo milo »Gazela«!

Živinorejska zveza v Kamniku

proda po zelo znižani ceni nov, močno pocinkan BRZOPARILNIK in novo, močno pocinkano 3 metre dolgo GNOJNICNO ČRPALKO. - Kdor želi to kupiti, naj se oglasi pri predsedniku v Kamniku, Šutna števil. 43.

Preklic. Podpisana Marija Kimovec preklicujem, kar sem neresničnega govorila o Ivani Rozman iz Bukovice 11. sept. 1925. — Marija Kimovec, Dobruša. 6213

Učenka pridna in poštena, stara 14 do 16 let, se sprejme v trgovino z meš. blagom in zalogo tobaka. - Tozadevne ponudbe je poslati na AL. STREL, trgovec, Mokronog. 6163

Pšenica za seme

Upraviteljstvo graščino barona Codeilli, Kodeljevo, Moste pri Ljubljani ima še v zalogi dobro znano češko pšenico, lastni pridelek za seme.

Preklic. Jaz M. Glavič iz Ihana, preklicujem vse, kar sem žaljivega govorila o Zelenikarjevi družini od Sv. Miklavža glede tatvine. Marijana Glavič. 6070

Naznanilo.

Podpisana tvrdka, nahajajoča se v Ljubljani, Mestni trg št. 18 — že nad 30 let, naznanja vsem svojim častitim odjemalcem, da se zaradi prodaje hiše PRESELI koncem avgusta t. l. v novo urejene prostore

Wolfova ulica 5

prejšnja trgovina Anton Krejči,
vogal Zvezde

Tem povodom se tvrdka vsem dose-
danjim p. n. odjemalcem najtopleje za-
hvaljuje za dosedanje vsestransko na-
klonjenost in jih prosi, da ji ostanejo
tudi na novem prostoru zvesti, zagotav-
ljajoč jim točno in solidno postrežbo s
prvorstnim, trpežnim blagom, priznano
najboljših tovarn, po zmernih in solidnih
cenah. Zlasti pa opozarja na veliko iz-
biro volne, svile, bombaža za vsa ročna
dela. — D. M. C. preje vseh vrst, potreb-
ščine za krojače in šivilje, dalje roka-
vice, nogavice vseh vrst in velikosti,
moško in žensko trikot-perilo, kravate,
otroške nogavice, kapice, jopice, vseh
vrst gumbe, galanterije itd. Velika izbira
vezenin, ženskih roč. del, vsakovrstnih
čipk, glavnikov itd.

Predtiskarija ročnih del z veliko iz-
biro vzorcev vseh tehnik vezenja. Pred-
tiskanje in vezenje monogramov vseh
vrst, lastno strokovno risanje napisov
na zastave, trakove itd.

Del tvrdke ostane do konca t. l. še
v starem prostoru na Mestnem trgu 18.
Ustanovljeno leta 1887.

Velespoštovanjem:

F. Meršol nasl. L. Avčin & St. Gerlovič.

Najuspešnejše sredstvo za rejo domače živine
je brezdvomno

»MASTIN«

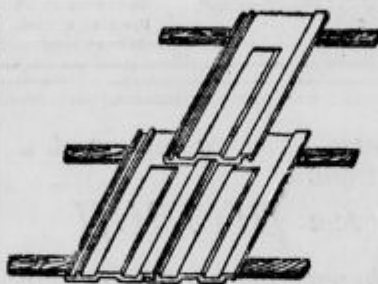
ki pospešuje rast, odebilitet in omastitev domače,
posebno klavne živine. Jasen dokaz neprecenljive
vrednosti Mastina so brezštevilna zahvalna pisma!
Cena: 5 škat. 46 Din, 10 škat. 80 Din. LEKARNA
TRNKOCZY (zrav. rotožva), Ljubljana, Mestni trg 4

Za jesensko sezijo nudi tvrdka

F. in I. Goričar, »Pri Ivanki«

LJUBLJANA — SV. PETRA CESTA 29

veliko izbiro novega blaga, kakor: sukno za moške
obleke in površnike, velour in pliš za damske
plašče, volneno za kostume, razne barhente v
krasnih novih vzorcih kakor tudi vsakovrstno ko-
tenino že od 10 Din naprej. Ravno kar doše svile-
ne rute in šerpe. Velikansko izbiro pletenih vol-
nenih jopic za moške, ženske in otroke. Izgotov-
ljeno moško in žensko perilo, obleke, predpas-
nike, velike in otroške (pri nas vedno najlepše
narejene). Opozarjamo cenj. občinstvo, da pazi
na naš naslov: SV. PETRA CESTA 29, ker le tu
se nahaja prava trgovina »PRI IVANKI«, kjer se
prodaja rajše z marjšim pa gostejšim dobičkom.

Najcenejše strešno kritje!

ZDRUŽENE OPEKARNE D. D. LJUBLJANA
MIKLOŠICEVA CESTA 13

preje VIDIC-KNEZ tovarne na Viču in Brdu
nudi v poljubni množini, takoj dobavno, najboljše
preizkušene modele strešnikov, z eno ali dvema za-
rezama, kakor tudi bobrovec (biber) in

— zidno opeko —

Na željo že pošlje takoj popis in ponudba!

Ljudska posojilnica

reg. zadruga z neomejeno zavezo v Ljubljani

Obreduje hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri, vezane vloge po dogo-
voru ter brez vsakega odbitka.

Svoje prostore ima tik za frančiškansko cerkvijo, v lastni palači, zidani še pred
vojno iz lastnih sredstev. Poleg jamstva, ki ga nudi lastna palača, veleposestvo
in drugo lastno premoženje, jamčijo pri Ljudski posojilnici kot zadrugi z **ne-**
omejenim jamstvom, za vloge vsi člani s svojim premoženjem, ki presega več-
kratno vrednost vseh vlog.

Hranilne vloge znašajo nad 260 milijonov kron.

Za zimsko sezijo: modno blago za
za plašče, vseh vrst flanel, modni porhali, odeje,
trikotaja, pletl razne rute, pri trdki

CROBATH Franc, dr. z o. z. KRANJ
Ustanovlj. 1885 Na drobno in debelo

Jugoslovanski kreditni zavod v Ljubljani Marijin trg štev. 8

sprejema hranilne vloge in vloge
na tekoči račun ter jih obrestuje
najugodnejše. - Vezane vloge
obrestuje po dogovoru. - Podeljuje
proti dobremu poročstvu osebne,
trgovske in obrtne — posebno
kratkoročne kredite.

PO ZELO ZNIZANIH DNEVNIH CENAH

si lahko nabavite raznovrstno manufakturno blago
za ženske in moške obleke ter k temu spadajoče
potrebščine, nadalje vseh vrst galanterijo kakor
tudi specerijsko blago in železnino pri

R. Rutnerja nasl., Vrhnika

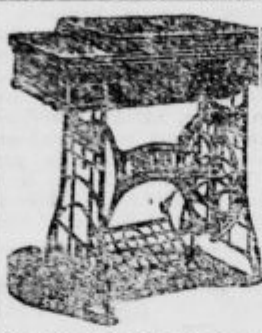
Na zalogi vse potrebščine za šivilje in krojače, ka-
terim dajem popust. - Potreba točna in solidna.

Škodove zavode zastopstvo za Slovenijo

Šelenburgova ul. 7

Poset inženirja je brezplačno na
razpolago.

Odeje flanelaste
trpežne-tiger 55 Din, močne
rolaste 110 Din, fine anglo-
ške karo 100 Din, krasne
„Jacquard“ vzorčaste 140 D.
močne sivane kambrijske ode-
je 170 Din, rdeče 195 Din,
klotaste z molino podlago
205 Din, klotaste s klotasto
podlago 225 D, močne konj-
ske odeje 140 Din, bolj fine
288 Din, flanel čaršave 60 D
razpoložljiva veletrgovina H.
Stermecki, Celje, št. 19.
Ilustr. cenik s 200 ali-
kami se pošlje vsakemu za-
sionj, vzorci od sukna, kam-
brija in razne manuf. robe na snodu
ogled. Kdor pride z vlakom kupovat, dobi nakupu
prim. povrnitev voznice, kar no ugnati in ni odroza-
no, se zamenja ali vrne denar. Naročila čez 500 D.
poštne prosto. — — — Trgovci enoznačne cene.

**Na popolnejši
STÖWER**
šivalni stroji
za šivilje, krojače
in čevljarje ter za
vank dom.
Preden si nabavite
stroj, ogledite si to
izrednost pri trdki
L. Baraga,
Ljubljana
Selenburg ul. 6/L
Brezplačen poisk.
15 letno jamstvo.

Prometni zavod za premog d. d.
v Ljubljani

prodaja premog

iz slovenskih premogovnikov

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih
cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor
tudi za industrijska podjetja in razpečava na
debelo

inozemski premog in koks

vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča
posebno prvovrstni češkoslovaški in angeški
koks za livarne in domačo uporabo, kovaški
premog in brikete.

Naslov: Prometni zavod za premog,
d. d. v Ljubljani, Miklošičeva cesta 15/L.

Lanišče godeno in
negodeno
kupi v vsaki množini TERILNICA
Anton Šinkovec d. d. Grosuplje.

V ZLATO VREDNOST

naložiš denar in milijonar postaneš prej ali slej, ako
kupiš turške srečke. Vsaka zadene. Pojasnila brez-
plačno. Pisma pod »Izguba nemogoča« 6162 upravi.

Polhove kože

in vse vrste divjačine KUPUJE
L. ROT, krznar
LJUBLJANA, Gradišče štev. 7.

Noževanje aromatična železnata tinktura

najboljše zdravilo zoper slabo prebavo, slabokrvnost
in oslabelost vsake vrste. 1/2 l steklenica 20 Din.
Po pošti od 3 steklenic dalje z navodilom.

Sadnikarjev zdravilni prašek zoper obolenje prašičev
Tisočkrat izborna preiskusa! Zavoj 12 Din z navo-
dilom in opisom rdečice. Pošiljam poštne prosto.
Za vse moje izdelke zahvale na razpolago!

Izdeluje in razpošilja samo:

Lekarna pri angelju varhu **Mr. St. Hoževar,**
V zalogi so vsa zdravila za živino! **Vrhnika**

Kdor hoče kupiti za spomlad
dobro in solidno, se naj obrne na
manufakturno in modno trgovino

„Podvelbom“
Češkuti & Zajc
Ljubljana, Stari trg štev. 3

Gonilna jermena

prvovrstne in neprekosljive trpežnosti ter prima
VOSEK za mazanje jermenov, nudi po najnižji
konkurenčni ceni trvdka

ČADEŽ & BRCAR — LJUBLJANA
Kolodvorska ul. 35. — Zahtevajte cenik in vzorcel

Kupujejo se suhe gobe

vedno in v vsaki množini ter plačujejo najbolje,
kakor tudi kumno, janež, fižol itd. — Trg. firma:
J. KUSLAN, trg. z dežel. pridelki, Kranj, Gorenj.

Najboljši
šivalni stroj je edino le
Josip Petelinc-a
znamke
Gritzner in Adler
za rodbino, obrt in industrijo
Ljubljana blizu Prešernovega
spomenika, ob vozi
Pouk v vezanju brezplačen. Večletna garancija.
Delavnica za popravila
Na veliko Telefon 913 Na malo

Zadružna gospodarska banka d. d.

Telefon št. 57 in 470.

Ljubljana, Miklošičeva cesta 10

Brzjav.: Gospobanka.

Račun poštnega čekovnega urada za Slovenijo
št. 11.945

v lastni palači (vis à vis hotela „Union“).

Račun poštnega čekovnega urada v Zagrebu
št. 39.060

Podružnice: Celje, Djakovo, Maribor, Novi Sad, Sarajevo, Sombor, Split, Šibenik. Ekspozitura: Bled.

Kapital in rezerve skupno nad K 60.000.000.—, vloge nad K 600.000.000.—.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, daje v najem jelekne shrambe za vrednote, kupuje in prodaja kar najbolje
tuje valute in devize, sprejema vloge na tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne transakcije pod najugodnejšimi pogoji

Amerikanski oddelek: Direktne zveze z ameriškimi bankami. — Urejevanje ameriških zapuščin.

Pooblaščen prodajalec srečk Državne razredne loterije.